

203 § Lausunto arviointikertomuksen kehityskohteiksi nostetuista toimenpiteistä

Kaupunginhallitus 11.8.2025 § 203

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy esitetyn lausunnon toimenpiteistä ja lähettää sen tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Valmistelu

hallintojohtaja Niina Puumalainen, p. 0400 771 092
elinkeinojohtaja Terho Savolainen, p. 040 630 5328
talousjohtaja Eeva Suomalainen, p. 040 652 4002
vesilaitoksen johtaja Samuli Hujanen, p. 040 572 6400
toimialajohtaja Kari Nissinen, p. 040 669 1005
henkilöstöpäällikkö Eija Lyyra, p. 040 703 3811
jätehuoltopäällikkö Piia-Reetta Kiljunen, p. 040 661 7282

Kaupunginvaltuusto on 26.5.2025 § 27 pyytänyt kaupunginhallitukselta lausunnon syyskuun 2025 loppuun mennessä toimenpiteistä, joihin vuoden 2024 arviointikertomus antaa aihetta.

Lausunto toimenpiteistä, joihin vuoden 2024 arviointikertomus antaa aihetta, perustuu arviointikertomuksessa esitettyihin kehityskohteisiin.

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Globaalit kriisit aiheuttavat Iisalmen kaupungille strategisia, taloudellisia, toiminnallisia sekä vahinkoriskejä, jotka on huomioitu kaupungin omassa riskiarviossa. Tarkastuslautakunta toteaa, että sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on toteutettu ohjeistuksen mukaisesti.
Positiivinen huomio	Iisalmen kaupunki on reagoinut toimintaympäristön muutoksiin ja kaupungin varautuminen on hyvällä

	tasolla.
Kehityskohde	Kouluttautumista tulee lisätä, jotta tietoturvariskien havainnointi ja niiden estäminen mahdollistuu.
Lausunto	Tietoturvariskeihin varaudutaan entistä tehokkaammin tarjoamalla syventäviä koulutuksia ammattiryhmittäin. Tietoturva- ja tietosuojauhat huomioidaan entistä vahvemmin varautumissuunnitelmissa ja -harjoituksissa.

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Kuntabarometrin tulos on laskenut: tehostamista tarvitaan.
Positiivinen huomio	Seutuyhteistyö Ylä-Savon kuntien kanssa on kehittynyt parempaan suuntaan.
Kehityskohde	Iisalmen väkiluku laski vuonna 2024 ennakkotietojen mukaan -156 asukkaalla (-194 vuonna 2023). Tarkastuslautakunta suosittelee lisätoimia poismuuttoliikkeen pysäyttämiseksi ja tulomuuttoliikkeen lisäämiseksi.
Lausunto	Iisalmen kaupungin veroprosentti on maakunnan alhaisin, mikä edesauttaa muuttopäätösten tekoa. Samalla kaupunki on pystynyt vahvasti investoimaan palveluihin mm. kouluverkkoon ja liikuntapalveluihin sekä on käynnistämässä isoa investointia Kulttuurikeskukseen, joka on Ylä-Savon käytetyin kulttuurirakennus. Nämä toimenpiteet ovat tärkeitä tulevan pitovoiman vahvistamiseksi. Pitämällä huolta myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksistä ja työpaikkatarjonnan monipuolisuudesta voidaan poismuuttoa ehkäistä tulevina vuosina ja samalla avautuvat työmahdollisuudet houkuttelevat uusia muuttajia alueelle. Aktiivisella

	viestinnällä ja markkinoinnilla alueen mahdollisuuksia tuodaan näkyville potentiaalisissa muuttajakohderyhmissä. Yliopistokoulutuksen puute on iso tekijä nuorten ikäluokkien poismuutossa eikä sen osalta ole paljoa tehtävissä, tärkeää on jättää nuorille positiivinen mielikuva kaupungista mahdollista paluumuuttoa silmällä pitäen. Yhessä -verkoston kautta pyritään kuitenkin jatkossa tarjoamaan laajasti osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia myös paikallisesti Iisalmessa.
--	---

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Kuntatalous toteutui suunniteltua paremmin.
Positiivinen huomio	Paikalliset yrittäjät on huomioitu palvelujen hankinnoissa. Vakaan kuntatalouden tavoitteet ovat osin toteutuneet. Vuoden 2024 vuosikate kattaa poistot 167 prosenttisesti.
Kehityskohde	Lainanottoa tulee tarkkailla. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että vuosikatteen tulisi kattaa poistot myös pitkällä aikavälillä.
Lausunto	Merkittävin lainanottoon vaikuttava tekijät ovat investoinnit. Investoinnit rahoitetaan lainalla ja niillä on suora vaikutus kaupungin velkaantumiseen. Investointi- ja rahoitus suunnittelu tehdään talousarviovalmistelun yhteydessä ja talousarviossa esitetään toiminnan rahoittamiseksi tarvittavat lainanotto

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Tietoturva- ja tietosuojariskit ovat kasvaneet.
Positiivinen huomio	Tekoälyohjeiden laadinta hyvä.

Kehityskohde	Millä aikataululla tietosuojariskejä määritellään ja analysoidaan? Laitekannan rekisteröinnin on pysyttävä ajan tasalla.
Lausunto	Sisäinen tietoturvakannaus tehtiin viime vuoden lopussa, ja Savon ICT tekee ja on tehnyt sen perusteella korjaavia toimenpiteitä alkaen kriittisimmistä kohdista. Laiterekisterin ylläpidon prosessia on korjattu ja käyty Savon ICT:n kanssa lävitse.

2.1.4 Maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Kehitystä on tapahtunut.
Positiivinen huomio	Toteutuma ollut hyvä. Tuotantomäärä on hiukan noussut.
Kehityskohde	Koulutusta tulee edelleen jatkaa myös maatalousyrittäjien osalta.
Lausunto	Talous- ja toimintasuunnitelman mukaan toimimme maaseudun kehittämistehtävissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Viestimme tulevaisuudessakin aktiivisesti eri kehittämishankkeiden tarjoamista koulutuksista alueemme viljelijöille. Sen lisäksi olemme mukana Maaseutuverkoston tarjoamien viljelijätukikoulutusten suunnittelussa ja toteuttamisessa.

2.2 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Kouluterveyskyselyn tuloksissa on huolestuttavia piirteitä erityisesti harrastusten osalta alakouluikäisillä.
Positiivinen huomio	Seniorikorttien määrä on lisääntynyt. Uimahallin käyttöaste on kasvanut.
Kehityskohde	Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen sekä lasten ja nuorten mielipiteiden kuunteleminen

	Huumeiden käytöstä pitäisi raportoida samalla tavoin kuin alkoholin ja tupakan käytöstä.
Lausunto	4. ja 5. luokan oppilaista 84,3 % harrastaa jotain, vähintään yhdenä päivänä viikossa. Alakoululaisille on tarjolla sekä koulun kerhotoimintaa että IHMe-kerhoja. Toiminta sisältää myös etsivän toiminnan, jossa harrastamttomia lapsia etsitään aktiivisesti ja kannustetaan mukaan toimintaan. Ruokapalveluissa toimii kouluruokaryhmä, jossa on mukana opettajia, oppilaita eikä huoltajia. Tarjottava ruoka on ravitsemussuositusten mukaista. Liian moni jättää aterian syömättä, ja tähän etsitään aktiivisesti keinoja, joilla ruokailuun osallistumista lisätään. Kehitetään raportointia päihteiden osalta.

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Syntyneiden lasten määrä on laskenut.
Positiivinen huomio	Rakennuksia on edelleen kunnostettu.
Kehityskohde	Vakinaiset työsuhteet toisivat lisää päteviä hakijoita avoimiin virkoihin ja tehtäviin.
Lausunto	Lasten määrän väheneminen on niin nopeaa ja rajua, että henkilöstön määrä tulee myös laskemaan lähivuosina. Määräaikaisten virka- ja työsuhteiden avulla pyritään välttämään irtisanomisia tulevaisuudessa.

2.3 Tekninen lautakunta

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	On tehty Kulttuurikeskuksen ja kirkonmäen asemakaavan muutos.
Positiivinen huomio	On säilytetty entistä rakennuskantaa. Terve Talo- ja Kuivaketju 10 -periaatteet käytössä kaikissa merkittävissä investointihankkeissa.
Kehityskohde	Mansikkaniemen ympäristösuunnitelma ja Viheraluejärjestelmän päivittäminen on vietävä loppuun.
Lausunto	Tekninen lautakunta hyväksyi Mansikkaniemen ympäristösuunnitelman 5.2.2025. Kaupunginhallitus hyväksyi viheraluejärjestelmäsuunnitelmaluonnoksen eräillä muutoksilla 14.4.2025 ja asetti muutetun viheraluejärjestelmäsuunnitelmaluonnoksen nähtäville sekä on pyytänyt lausuntoja siitä.

2.4 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Kehityskohde	Kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen on saatettava loppuun.
Lausunto	Ylä-Savon jätehuollon yksikössä on ollut vuonna vuosina 2023-2024 henkilöstössä vaihtuvuutta ja jätehuoltopäällikön tehtävät hoidettu sijaisjärjestelyin. Sijaisjärjestelyt ovat osaltaan vaikuttaneet suunniteltujen töiden edistymiseen. Myös jätelain uudistus on vaikuttanut osaltaan jätepoliittisen ohjelman suunnitteluun. Valmisteilla ollut jätepoliittinen ohjelma sisältää vanhentunutta tietoa jätelain muutosten sekä toimialueella muuttuneiden jätehuollon kuljetusten vuoksi. Jätepoliittisen ohjelman laadinta aloitetaan alusta. Tarkoituksena on, että Ylä-Savon

	jätehuoltolautakunnan tulevassa syksyn kokouksessa päätettäisiin pyytää toimialueen osakaskuntia nimeämään uudestaan jäsenet jätepoliittisen ohjelman ja jätehuollon palvelutason valmistelutyöryhmään.
--	---

2.6 Henkilöstö

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Henkilöstökertomuksen mukaan väkivalta- ja uhkatilanteet ovat lisääntyneet.
Kehityskohde	Opastusta ja kouluttautumista väkivalta- ja uhkatilanteiden kohtaamiseen
Lausunto	Samat asiakkaat/ lapset/ oppilaat ovat aiheuttaneet useita ilmoituksia käyttäytymisellään ja samasta tilanteesta on tehty monta ilmoitusta, jos tilanteessa on ollut mukana useita työntekijöitä. Tilanteet ovat olleet fyysisten vammojen osalta lieviä eikä niistä ole aiheutunut yhtään sairauspoissaolopäivää. Ilmoituksista neljä on lähetetty vakuutusyhtiölle. Vuosittainen vaihtelu ilmoitusten määrässä on ollut suurta vuosien 2022-2024 aikana. Väkivaltaa tai sen uhkaa kokevia on kannustettu tekemään ilmoituksia tilanteista, jotta työn sekin puoli tulee näkyväksi ja tilanteisiin pyrittäisiin aktiivisesti löytämään ennaltaehkäiseviä toimia. Henkilöstöä opastetaan ennaltaehkäisemään väkivalta- ja uhkatilanteita, esim. tunnistamalla riskitilanteet.

3.5 Liikelaitokset: Iisalmen Vesi

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Iisalmen Vesi -liikelaitoksen liikevaihto ylitti talousarvion ja myös

	tulostavoite ylittyi. Liikelaitos pääosin täytti asetetut tavoitteet.
Positiivinen huomio	Talousveden laatu on täyttänyt hyvin talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja suositukset.
Kehityskohde	Investointien suunnitelmissa ja toteutumisessa on eroa.
Lausunto	Investointien toteuma oli 83 %, osaltaan siihen vaikuttivat peruuntuneet kohteet. Investointisuunnitelmaa seurattiin kuitenkin resurssien puitteissa, ja kuten edellisinäkin vuosina, investoinnit painottuivat loppuvuoteen.

4.3 Talous

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Iisalmen kaupungin taloustilanne on tällä hetkellä vakaa ja ylijäämäinen.
Positiivinen huomio	Iisalmen kaupungin taloutta on hoidettu hyvin.
Kehityskohde	Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota tulevaisuuden lainakannan hallitsemiseen.
Lausunto	Merkittävin lainanottoon vaikuttava tekijä on investoinnit, jotka rahoitetaan lainalla, ja niillä on siten suora vaikutus kaupungin velkaantumiseen. Investointi- ja rahoitussuunnittelu tehdään talousarviovalmistelun yhteydessä, ja talousarviossa esitetään toiminnan rahoittamiseksi tarvittava lainanotto.

5 Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan kommentti	
Yleinen havainto	Tarkastuslautakunta toteaa yleisarvionaan, että valtuuston kaupungin toiminnoille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena.

	Suunnitellun investointitason nousun myötä kaupunki velkaantuu tulevina vuosina. - Kassan riittävyys kaupungilla 31.12.2024 oli 71 pv ja konsernissa 74 pv, jotka ovat suurempia kuin v. 2023. - Päättäjien tulee sitoutua kaupungin asettamiin arvoihin myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon suhteen. - Sidonnaisuusilmoitusten päivitys puuttuu yhdeksältä luottamustoimien haltijalta.
Positiivinen huomio	- Kahdestoista ylijäämäinen tilikausi, joka on kasvattanut menneiden vuosien ylijäämää.
Kehityskohde	- Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota elinkeinoelämän tukemiseen, elinkeinosektorin laajentamiseen ja työllisyyden tukemiseen. - Tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden toteutumista tulee mitata. - Ilmasto-ohjelman lisäksi olisi tärkeää luoda luonnon monimuotoisuusohjelma, jotta toiminta monimuotoisuuden suhteen olisi strategisempaa. - Iisalmen tulee tavoitella paperitonta toimintaympäristöä asettamalla konkreettiset aikatavoitteet. - Mittareiden tulee olla selkeämpiä. - Sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämisellä on tulevaisuudessa merkittävä vaikutus kaupunkikonserniin. - Tulevissa talousarvioissa tulisi ilmetä tulevat taloudelliset sitoumukset. - Edunvalvonnasta säännöllinen

	raportointi. - Muuttuneen työllisyyspalvelujen tuoma etu tulee hyödyntää.
Lausunto	Iisalmen kaupungin elinvoima- ja työllisyyspalveluissa tehdään aktiivista työtä elinkeinoelämän kehittämiseksi. Uusia yrittäjiä autetaan toiminnan käynnistämisessä ja toimiville yrityksille tarjotaan apua kehittämis- ja investointihankkeiden rahoittamisessa. Yritysneuvontaa tehdään laajasti kaikilla yritystoiminnan osa-alueilla. Vuosittain tehdään myös kampanjoita uusien yritysten houkuttelemiseksi Iisalmeen. 1.1.2025 aloittanut Ylä-Savon Työllisyysalue tukee niin työnhakijoita kuin työnantajiakin työllistämisen polulla. Ensimmäisen puolen vuoden aikana toiminnot on saatu hyvin jalkeille ja aktiivinen kehittämistyö tulee jatkumaan lähivuosina. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan osana kaupungin henkilöstö- ja palveluraportointia. Kaupunki valmistelee luonnon monimuotoisuusohjelmaa osana ilmastotyötä. Kaupunki asettaa konkreettiset aikataulut paperittomaan toimintamalliin siirtymiselle osana digitalisaation edistämistä. Toiminnan mittareita kehitetään selkeämmiksi ja vaikuttavuutta paremmin kuvaaviksi osana strategiatyötä. Samalla kehitetään edunvalvonnan raportointia. Kaupunki arvioi sote-kiinteistöjen

	yhtiöittämisen vaikutukset konsernirakenteeseen ja varautuu muutoksiin suunnitelmallisesti. Talousarviossa esitetään tulevat taloudelliset sitoumukset ja investointivastuut.
--	--

Vaikutusarviointi

Arviointikertomuksessa arvioidaan valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Muutoksenhaku

1A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Otto-oikeus

Ei otto-oikeutta.

Toimenpiteet, otteet

kaupunginvaltuusto
tarkastuslautakunta

Oheisaineisto

Ote: Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 27 Vuoden 2024 arviointikertomus